

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

3. Neque ex adiunctis aliis fundamentis ratio præfata probat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

CERTAMEN III.

*Neque ex adiunctis aliis fundamentis
ratio praefata probat.*

1. *S*I aduersariis praefato huic Aristotelis principio standum sit, causa, ut ostendimus, cadent. Id quod & ipsi tacite farentur, cum fulcra alia huic argumento supponunt, ut eius illatio consistat. Imò Soar. n. 26. expresse fatetur ex operatione Deieductiua, qua de facto est, non colligi efficaciter Dei substantialem, atque intimam praesentiam in re educta, sed solum diffundere per interiecta corpora, & spatia intermedia virtutem, qua ea educat. Posse autem demonstrari euidenter ex operatione Deieductiua, & conseruatiua possibili se solo, atque ex operatione, qua de facto se solo creat, creaturae conseruari. Verum, quia hanc creatiuam actionem praesentia Dei intima, neque ad subiectum, ex quo educitur, ut vidimus cert. 2. n. 1. praecedit, multoque minus ad effectum (qui pro natura priori ad sui effectum non est, sed pro posteriori) aut praecedere debere intimam Dei praesentiam ad spatium imaginarium, cui intime, ac non solum per denominationem extrinsecam locati ad locum realem vere existentem sit praesens pro natura posteriori effectus. Id enim, inquit, necessarium est ex parte principij operatur, ut praesentiam intimam sui habeat, quae fundamentum sit, ut accedente loco, seu spatio reali effectui suo agens ibi coexistat simul cum illo, & virtuti, quae quidem intima Dei praesentia nihil profecto, quam immensitas eius est. Cum autem Deus in spatiis, & locis omnibus, quae vere sunt, atque in iis etiam, quae esse, atque a nobis concipi possunt, operetur de facto, ac saltem operari propria sibi atque a se inabdicabili virtute, & operatione queat (ut creatione materiae primae, atque spiritualium substantiarum, ac insuper generali concursu cum causis secundis) nequit non pro natura priori ad eiusmodi realia loca, & effectus substantiae suae praesentia praenire, atque immensitate spacia imaginaria etiam omnia praecoccupare replere.

2. Hae fuso calamo dedit Soar. pataphis multis, quae quidem subtiliter excogitata sunt, ni aliqua, & praecipua ad inferendum intentum supposita in eis essent potius, quam probata. Negatur enim facile illud spatium imaginarium, seu possibile, quod effectus productus pro posteriori naturae occupaturus sua intima praesentia est, cuius sua intima praesentia respondere debet, intima agens praesentia pro priori naturae praecoccupandum necessarium fore. Primo enim in agentibus corporeis substantiis, quibus cum passio, & effectus suo substantiati penetratio e praedicato corporei metaphysico naturaliter repugnat, falsa ea deprehenditur propositio. Nec satis est, quod in ea addebatur: nimirum eam praesentiam intimam respondentem spatio imaginario, cui intime praesentandus pro natura posteriori effectus est, praerequiri pro natura priori in agente proportionem debitam virtutis, & perfectionis eius: quare in imperfectis creatis, & corporeis sufficere praesentiam intimam spatio imaginario contiguo ei, cui effectus pro natura posteriori respondebit: aut in spiritualibus, ac praecipue Deo, agente infinites perfectiori, atque infinita omnino virtutis non contiguo, sed eidem spatio, cui intime respondebit effectus, per praesentiam intimam praerequiri. Hoc inquam nil praestat. Supponitur enim discrimen hoc, & probandum adhuc, & impugnatum satis, ac dissectum cert. 3. vbi ostendimus coniunctionem ad hoc contiguum agens cum effectu eiusque spatio, nedum intimam cum illo, ex agentium imperfectione provenire: quare perfectissimam Dei virtutem actiuam, & potentiam ab eiusmodi conditione ad effectus edendos non pendere, quod rursus probatur. Quia perfectus est agens, eiusque potentia adaequata, & absoluta quae paucioribus, ut in actum prodeat conditionibus eget, ut virtutes actiuas adaequatas percurrendo constabit: at quidem Dei actiuam virtutem, & potentiam perfe-

ctissima summo, & infinito gradu est: ergo summa abolutione a conditionibus ad agendum gaudebit, ac proinde a nulla pendebit. Denique operari Deum in distant, quin in propinquum, ac proinde in loco, vbi non esset, (ni aliunde esset immensus) nullatenus repugnat; sin repugnantiam aliam ostende (ut debes) ut vim tuae rationis suadeas. Facilius autem nos ostendimus si absque praesentia ea intima ex parte actus primi Deus operari non possit immensitate Dei eius potentiam absolutam, siue omnipotentiam specialiter compleri; nec solum, quia diuina omnia intrinseca praedicata de aliorum conceptu vicissim sunt. Id quod inauditum, & singulare in Scholis erit.

3. Sed instabis ex Soario n. 23. quae creatur, atque concursu generali causae primae adeo pendit per se immediate a Deo solo pendit: ergo nullo medio interiecto inter Deum, & effectum: ergo coniunctum cum eo ab illo necessario pendit: ac proinde Deus non potest ex vi potentiae creaturae, & causae primae, nisi eorum spatis intime praesentatus operari. In primis neganda esset postrema haec consequentia: nam inter coniuncta etiam, ac non penetrata nihil medium interiacet. Secundum neganda est consequentia prima de medio locali loquendo, quo solum pacto conducit ad secundam illationem contiguitatis. De medio autem virtutis, & potentiae (quo pacto nil ad intentum aduersariorum conducit) concedenda est consequentia: cum enim potentia creaturae, & concursus generalis causae primae solius Dei, & omnipotentiae sit, ab altera virtute, quae Dei intima non sit, nequit tandem principaliter provenire; imò neque instrumentaliter, ut de creatione, atque omnipotentia agentes ostendimus, ostendimusque in physici. De concursu autem generali causae primae eadem diff. ostendimus inferius: quia eo ipso, quod concursus causae creatae sit primae causae, & vniuersalis, non est: cum causa illa creatae, & secunda sit, ac proinde, quae in sui operatione a prima, eiusque generali concursu pendeat iuxta communem, ac ferè certam contra Durandum sententiam.

4. Instabis rursus ex Soario n. 13. Sicut forma, ut suum effectum formalem, siue potius seipsam, communicet subiecto, necessario requirit indistantiam, siue penetrationem cum illo: ita agens, ut agat eam necessario videtur requirere id quod confirmat Vazquez non sibi oppositum cap. 5. n. 25. quia, est Deus immensus non esset, tamen praecise ex vi vniuersalis hypotatice intime esset praesens spatio, cui praesentatur humanitas. Et quidem difficile adhuc percipi videtur actionem posse esse loco, seu spatio ab agente, cuius modus est, distere, atque esse loco ab effectu, ac passio distat: atque enim agens, atque effectus modus e conceptu suo est. Idcirco Aristoteles 7. physicoz. a textu 10. ad 1. statuit causam coniunctam suo effectui esse debere. Ceterum haec ratio actionibus omnibus substantialis agens corporei, & effectus inuitur manifeste: in his enim actio, & agens localiter penetrata non sunt in communi opinione, quae huiusmodi actiones in subiecto formae eductae collocat, non autem in agente: quod si in hoc poni velis, quid dices de impenetratione locali cum effectu, cuius aequè actio modus, atque agens ipsius est? Textus proinde Aristotelis (siue de similitudine temporaria, siue etiam de locali agens, & effectus sit, cum de corporeis loquatur extra rem omnino est; maxime cum de Deo oppositum, ut vidimus, tot locis censet. Formae, seu Deitatis vnitae, ut se humanitati, vel subiecto communicent, paritas ad agens & actionem nulla est, cum de conceptu vniuersali specialiter sit extrema ita connectere, ut alterum saltem alterum secum vbiuis trahat, ut dicebamus de vniuersali Hypotatica, & contra vbiuis agens controuersi. de Incarnat. atque insuper effectus formae, seu res se subiecto, aut quasi subiecto media vniuersali communicantis intimior his est, quam actio sit agenti, & affectui; quare ex vno ad aliud, quo ad coniunctionem localem, consequentia non tenet.

5. Obiiciunt leuius paulo vetustiores aduersarij. Impossibile est aliquid moueri, etiam a Deo, de extremo ad extremum, quin transeat per medium: ergo implicat Deum operari in distant, quin operetur per medium. In primis est totum admiratur, solum probatur contiguitas Dei cum suis effectibus, & medio, per quod continuo operatur. Sed ut Vazquez ait, antecedens haec falsum. Nam

Christus

Christus ad Eucharistiam descendit sine transitu per medium: mouereturque propriis, si tunc in celo esse desineret. Et de Angelis ita moueri probabile est. Tertio, eo permisso, consequentia non tenet. Nam motus intrinsecus in ipso mobili est, ac proinde continuus in eo futura videtur; secus autem actio, & effectus in agente. Imbecillius adhuc opponitur Omnipotentiam inquit non fore, atque adeo neque Omnipotentiam, si loco finito concluderetur, effectusque alligata: ergo si suo conceptu, ac proinde Deus, quia omnipotens, debet esse ubique. Hoc argumentum probat rem singularem, & inauditam in Theologia: nempe Immenstatem esse de conceptu formali Omnipotentia specialiter, ut dicebamus n. 2. sine. sed nihil probat: quia infinitas potentie diuine non per ordinem ad locum, sed ad effectus, quos de se potest, intelligitur: ac proinde, licet loco concludi absolute nequeat, quia recipia Immenstatem, sicut alia diuina est: non tamen, quia, quia Omnipotentia formaliter est, eamque formaliter int.

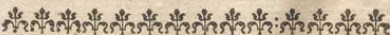
6. Reliquum est auctoritatibus aduersariorum occurrere: & Aristoteles quidem illam veterum rationem non probauit, sed reuocauit, atque expresse reiecit, ut videmus. Pauli locus non videtur, in ratione enim quam reddit, ut Deus a nobis longe non sit, tandem posuit expresse nos in ipso esse: quasi ratione motus, & operationis non fidendum doceret. Deinde ex infinitate potentia, quæ operationem quouis protendit, præsentia item infinitatem recte probat, sicut de quouis alio attributo posset: cum quoduis aliis æquale in Deo esse debeat: licet vnum non inferatur ex alio, nec operatione præuiam Dei præsentiam in loco, ubi futurus effectus est, requirat. Sed certe vnde docet Vazquez cap. 4. n. 17. à versu *Postremo denique* Paulus ibi non de coniunctione Dei nobiscum in loco, sed in cognitione loquitur, nostram autem Dei cognitionem ex eius operatione legitime, certè inferri certissimum est. Tertio ut idem Vazquez an. 14. folia si- bi, ac, profunda, felicique Scripturæ, Patrum, atque vniuersum alienarum mentium indagine, eo loci Paulus (imò & opposito etiam loco Platoes) more humano (& fors ex eorum ad quos loquebatur sententia) operationem Dei vbi que causam assignat, ob quam Deum in omni loco esse cognoscere debeamus: non autem ob quam ipse in omni loco sit. Id quod docuerant Chrysost. hom. 38. in Acta, & Theophyl. in eum locum: nempe, quasi exemplo corporali nos à Deo edoceri ex eius in nobis operatione, & virtute, qua viuimus, fumus, & quocumque ferimur nos, minime licere Dei ignorantem; sicut ignorare non licet aerem vbi que diffusum esse cum ipso viuamus: et ratio, qua in loco aer ponitur eius quantitas sit, non operatio ea positione in loco posterior. Sic etiam Hierem. 23. iuxta vulgatam, & 70. cum dixisset se non è vicino solum, sed & à longe videre, ac proinde vtrum, quantumuis in abditis occurreret à se videndum: ut ex humano iudicandi more homines neminem à se occultandum suadeat, subdit. *Nunquid non calum, & terram ego impleo*: cum tamen non inde habeat quod cognoscat vbi que: sed quia id visioni corporeæ nostræ euenire videmus, ut prope posita nusquam lateant. Sed, ut dixi, eis omnibus locis de Dei intuitionem, & conspectu sub spiritus, & faciei etiam vocibus omnium vbi que sermo solummodo est. Quod probat nostro captui accommodatum, ut dicebam, ex præsentia Dei vbi que: quod autem dicit Platoes: *Ille manus tua deducet me, & tenet me dextera tua*. Solum significat eo etiam scientiam Dei, quam dexteram vocat, & manum rationalis, & prouida operationis, seu prouidentiam extendi, Idem tandem est Anselmi, & Patrum sensus.

DISPUTATIO V.

De Attributis negatiuis nomine, in ordine ad creatam cognitionem.

IMMORTALITATIS Attributum, licet nomine etiam negatiuum sit, neque connotet creatam cognitionem: quare, & ad præcedentem disputationem videretur spectare, quia, tamen idem prorsus, quod Dei æternitas est, quæ quidem in Attributis negatiuis nomine non numeratur, in disputationem sequentem merito remittitur. In hac igitur disputatione quinta de incognoscibilitate diuinæ Attributo agitur. Et Primò de incognoscibilitate Dei oculis corporeis, siue inuisibilitate absoluta. Secundò de Dei inuisibilitate oculis mentis creatæ, non absolute quidem, sed viribus naturæ. Tertio de inuisibilitate à mente creatæ absolute, siue supernaturaliter adiuta, an Deo conueniat: Quartò de Dei incomprehensibilitate propria. Scio Theologos communiter quæstiones hæc in tractatu de visione Dei disputare, vel eorum occasione totum hic de Dei visione tractatum amectere. Cum autem visio actus noster sit, non Dei, nisi, ut obiecti, atque iniuper sit supernaturalis noster actus, & beatificus, vel formaliter, vel præsuppositiue, ac proinde plura principia de ente supernaturali in genere accuratè examinanda, & statuenda supponat, & importunè hoc tomo de Deo vno, cuiusque actibus, & Attributis inserta, & non recta methodo, nondum statutis entis supernaturalis principis tractari visa nobis semper fuit: quare t. 4. nostrarum Theologicarum Controuersiarum tractandam referuauimus, vbi de actibus supernaturalibus omnibus & singulis agemus. Quoniam verò incapacitas obiectiua Dei (aliquibus, vel aliquo saltem horum modo) ut videatur Attributum Dei circa dubium, imò ex Fide est (1. ad Coloss. 20. *Qui est imago Dei inuisibilis*. Et 1. ad Timoth. 1. n. 11. *Regi seculorum immortalis inuisibilis*. cap. 6. *Quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest* quæ ferè habentur 1. Ioann. 1. ad Hebr. 11. *Inuisibilem tanquam videns sustinuit*) cum de omnibus Dei Attributis agimus non potuit omitti, neque ad locum proprium controersie de visione referuari. Maxime, cum neque ex principis de ente supernaturali in vniuersum, neque ex specialibus de Dei visione maiore sui parte pendeat.

QVÆSTIO I.

Sitne Deus oculis corporeis visibilis absolute, an inuisibilis?

ICET quæstionis præsentis difficultas explicatione non egeat, maiori tamen, quam vulgo adhibetur, indiget examine.

CERTAMEN I.

Varia hac super re placita.

1. **D**Eum oculis corporeis videri posse absolute, ac sine limitatione vlla docuerunt Idololatræ, ut videre est apud Cyprianum de Idololorum vanitate. Necmirum: cum Deos suos corporeos crederent. Vnde, & de Christianis hæreticis, qui Deum corporeum æstimabant, idoque Anthropomorphitæ dicebantur, corporeis oculis visibilem censebant, teste Epiphani. hæresi 60. Similiter Maximinus

Artianus